

KS. WALTER RACHWALIK

GENEZA PISM ŚW. SIOSTRY FAUSTYNY KOWALSKIEJ I ALICJI LENCZEWSKIEJ

Treść: Wstęp, 1. *Dzienniczek* św. Siostry Faustyny, 2. *Świadectwa i Słowa Pouczenia* Alicji Lenczewskiej, 3. Duchowe przesłanie pism polskich mistyczek, Zakończenie.

Wstęp

W historii duchowości chrześcijańskiej ważną rolę odgrywają pisma mistyków, których treść stanowią opisy ich nadprzyrodzonych doświadczeń religijnych. Pisma te są wyrazem Geniuszu Boga, w zamiarach którego stale jest obecna troska o zbawienie każdego człowieka, stworzonego na Jego obraz i podobieństwo (por Rdz 1, 27).

Do grona mistyków Kościoła zalicza się m.in. św. Siostrę Faustynę Kowalską (1905-1938) i Alicję Lenczewską (1934-2012)¹. Są one autorkami – w kolejności *Dzienniczka*², *Świadectwa i Słowa Pouczenia*³. Celem artykułu jest przedstawienie genezy ich powstawania najpierw w formie rękopisów, następnie w edycji drukowanej.

1. *Dzienniczek* św. Siostry Faustyny

Podjmując próbę opisu okoliczności powstania pism duchowych św. Siostry Faustyny, należy w pierwszej kolejności uwzględnić wspomnie-

---

Ks. Walter Rachwalik – mgr-lic. Doktorant Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, ojciec duchowy polskiej mistyczki Alicji Lenczewskiej (1934-2012).

¹ S. URBAŃSKI, *Mistyczki niepodległej Polski 1918-2018, przesłanie Jezusa*, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna ADAM, Warszawa 2018, s. 41-61, 249-252.

² F. KOWALSKA, *Dzienniczek, Miłosierdzie Boże w duszy mojej* [dalej Dz], Misericordia, wydanie drugie, Kraków 2012.

³ A. LENCZEWSKA, *Świadectwo* [dalej ŚW] i *Słowo Pouczenia* [dalej SP], Agape, Poznań 216.

nia świadków jej życia. Są wśród nich siostry z jej zgromadzenia oraz jej kierownik duchowy. Z ich zachowanych świadectw wynika, że od wczesnych lat życia zakonnego s. Faustyna miała zwyczaj opisywania duchowych przeżyć w podręcznym notatniku. S. Maria Regina Jaworska zapamiętała, że będąc w nowicjacie (Kraków 1926), wraz z innymi siostrami podpatrywały ją, ponieważ spostrzegły, że coś zapisuje. Podczas jednej z zakonnych rekreacji udało się jej wyjąć z kieszeni św. Siostry Faustyny jej notesik. Chciała go przeczytać, lecz gdy Autorka odkryła jej podstęp, pobiegła za sprawczynią i goniąc po ogrodzie, odzyskała swoją własność. Tym samym uniemożliwiła jej zapoznanie się z jego treścią⁴. Natomiast s. Maria Romana Szulecka przywołała wypowiedź Matki Rafaeli Buczyńskiej z czasów, gdy pełniła obowiązki przełożonej w warszawskim domu zakonnym przy ul. Żytniej. Wynika z niej, że co wieczór s. Faustyna przynosiła Matce Rafaeli jakieś notatki, odbierając te, które zostawiła poprzedniego wieczora, jednak ona ich nie czytała. S. Faustyna wiedząc o tym (kardiognoza), któregoś dnia uświadomiła jej to, mówiąc: „Ale mateczka nie czyta”⁵. Z kolei Matka Generalna Maria Michela Oraczewska zeznała, iż s. Faustyna informowała ją o niektórych swoich przeżyciach duchowych. Któregoś dnia, jako młoda profeska, przekazała jej spisane ołówkiem swoje nadprzyrodzone przeżycia. Matka pobieżnie zapoznawała się z ich treścią, lecz nie przywiązywała do nich zbytnej uwagi. Potwierdziła, że niektóre z tych zapisów w przyszłości s. Faustyna włączyła do dzienniczka, który prowadziła z polecenia kierownika duszy⁶.

Pod koniec maja 1933 r. s. Faustyna zamieszkała w Wilnie, gdzie jej spowiednikiem i kierownikiem duchowym został dr teologii ks. Michał Sopoćko. W styczniu 1948 r. przedstawił on pisemne zeznanie na temat życia duchowego s. Faustyny. Zapewnił, że osobiście polecił jej spisywać duchowe przeżycia⁷. Matka Maria Borgia Tichy zapamiętała, że podczas ich wspólnego pobytu w domu zakonnym w Wilnie (1933-1936) s. Faustyna, w ukryciu, w każdej wolnej chwili prowadziła duchowe zapiski. Wiązało się to również z częstszymi kontaktami ze spowiednikiem ks. M. So-

⁴ R. JAWORSKA, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 209.

⁵ R. SZULECKA, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 213.

⁶ M. MORACZEWSKA, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 74.

⁷ M. SOPOĆKO, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 54.

poćko któremu przekazywała je do oceny⁸. O. J. Andrasz SJ, spowiednik w Zgromadzeniu Matki Bożej Miłosierdzia w Józefowie (Łagiewniki), potwierdził, że s. Faustyna prowadziła pamiętnik duchowy, podporządkowując się poleceniu spowiednika⁹. W historii zapisków s. Faustyny wydarzył się epizod, który mógł zaprzepaścić powstanie tego duchowego dzieła. W lipcu 1934 r. ks. M. Sopoćko przebywał kilka tygodni poza Wilnem. Po powrocie dowiedział się od swej penitentki, że spaliła swoje zapiski. Zapytana o powód, odpowiedziała, że dwukrotnie miała widzenie anioła, który skłonił ją, aby je spalić. Anioł ten miał jej powiedzieć: „Głupstwa pisesz i narażasz tylko siebie i innych na wielkie przykrości. Cóż ty masz z tego miłosierdzia? Po co czas tracisz na pisanie jakichś urojeń? Spal to wszystko, a będziesz spokojniejsza i szczęśliwsza!”¹⁰. Po zapoznaniu się z tymi faktami ks. M. Sopoćko zobowiązał s. Faustynę do odtworzenia wszystkiego, co uległo zniszczeniu¹¹.

O kontekście powstania *Dzienniczka* dowiadujemy się również z jego treści. 28 lipca 1934 r. s. Faustyna rozpoczęła w Wilnie pisanie pierwszego brulioniku, odpowiadając na wyraźne polecenie ks. M. Sopoćki. Uznała za pewne, że Bóg przez niego tego zażądał. Świadczą o tym następujące słowa: „Mam ten nakaz przez tego, który mi Ciebie, Boże, tu na ziemi zastępuje, który mi tłumaczy wolę Twoją świętą”¹². Z innego jej zapisu wynika, że był jeszcze jakiś inny kapłan, który tak jak ks. M. Sopoćko nakazywał jej prowadzenie zapisków. Wspomniała o tym podczas rozmowy ze Zbawicielem w słowach: „O Jezu mój, gdyby nie wyraźny nakaz spowiedników, że mam pisać, co się w duszy mojej dzieje, to sama z siebie nie napisałabym ani jednego słowa. A że piszę o sobie, to na wyraźny rozkaz świętego posłuszeństwa”¹³. S. Elżbieta Siepak uważa, że tym kapłanem był o. Józef Andrasz SJ¹⁴. Wnikliwa analiza tekstów *Dzienniczka* pozwoliła odkryć równie

⁸ B. TICHY, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 91.

⁹ J. ANDRASZ, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 67.

¹⁰ M. SOPOĆKO, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 62.

¹¹ „Siostra Faustyna nie miała nikogo się poradzić i gdy widzenie się powtórzyło, spełniła polecenie rzekomego anioła. Po tym zorientowała się, że postąpiła źle, opowiedziała mi wszystko i spełniła polecenie odpisania wszystkiego na nowo”, tamże, s. 63.

¹² Dz 6.

¹³ Dz 1006.

¹⁴ Dz, s. 5.

nieocenioną zasługę przełożonych zakonnych s. Faustyny w powstawaniu tego dzieła. Któregoś dnia oświadczyła: „Piszę z pozwoleniem przełożonych, a z nakazu spowiednika”¹⁵. W innym czasie, zwracając się w modlitwie do Zbawiciela, tak się wyraziła o ich zasługach: „O mój Jezu, wierzę słowom Twoim i nie mam już żadnych wątpliwości pod tym względem, bo w pewnej rozmowie z Matką Przełożoną powiedziała mi, żebym więcej pisała o miłosierdziu Twoim. Wypowiedziane to było tak zgodnie z Twoim żądaniem”¹⁶.

W kwestii prowadzenia zapisków przez s. Faustynę, jak zapewniła, wielokrotnie miał się wypowiedzieć sam Chrystus. Pewnego dnia, ulegając wewnętrznemu zniechęceniu, postanowiła zaniechać prowadzenia notatek. W tej samej chwili usłyszała wewnętrzny głos: „Córko Moja, nie żyjesz dla siebie, ale dla dusz, pisz dla ich pożytku. Wiesz, że wolę Moją, co do pisania, to już ci tyle razy potwierdzili spowiednicy”¹⁷. W innym czasie Pan Jezus miał jej powiedzieć: „Córko Moja, żądam, abyś wszystkie wolne chwile poświęciła na pisanie o Mojej dobroci i miłosierdziu; jest to twój urząd i twoje zadanie w całym twym życiu, abyś dawała duszom poznać Moje wielkie miłosierdzie, jakie mam dla nich i zachęcała je do ufności w przepaść Mojego Miłosierdzia”¹⁸. W innym czasie miał również pobłogosławić pióro, którym s. Faustyna prowadziła swoje zapiski¹⁹. W ich prowadzeniu s. Faustyna napotykała na zewnętrzne przeszkody: brakowało jej dobrego pióra, miała duże trudności z samym pisaniem. Św. Faustyna wspomina o tym w rozmowie ze Zbawicielem: „O mój Jezu, Ty widzisz, że dosyć[, że] nie umiem pisać, to jeszcze i pióra nawet dobrego nie mam, a nieraz to naprawdę mi się źle pisze, że po jednej literze muszę składać zdania”²⁰. Najpoważniejszą przeszkodą była konieczność prowadzenia notatek w ukryciu przed siostrami. S. Faustyna wyraziła to słowami: „notuję te niektóre rzeczy w sekrecie wobec sióstr, więc muszę nieraz co chwila zamykać zeszyt i cierpliwie wysłuchać opowiadania danej osoby, i czas, który miałam przeznaczony na pisanie, przeszedł, a nagle zamykanie zeszytu – maże mi się”²¹.

Z badań, które przeprowadził o. J. Mrówczyński, wicepromotor Wiary

¹⁵ Dz 839.

¹⁶ Dz 1568.

¹⁷ Dz 895.

¹⁸ Dz 1567.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Dz 839.

²¹ „Dziwna rzecz, że przecież nieraz pisze mi się możliwie, ale nieraz – to naprawdę sama ledwie przeczytam”, Dz 839.

w Procesie Informacyjnym s. Faustyny, wynika, że swój pamiętnik duchowy przechowywała ona u siebie. W wyjątkowych okolicznościach przekazywała je do wglądu dwom kapłanom, ks. M. Sopoćce²² i o. J. Andraszowi²³. Po jej śmierci rękopis pozostał w Zgromadzeniu, gdzie pilnie strzeżono tajemnicy o jego istnieniu, zawężając ich grono do kilku zaledwie osób. Rękopis został udostępniony tylko jeden raz o. Andraszowi, gdy przygotowywał życiorys swojej penitentki²⁴.

Zdaniem o. J. Mrówczyńskiego, *Dzienniczek* miał być udostępniany nielicznej grupie osób i tylko oni mieli prawo wglądu do rękopisu. Miała ona świadomość, że Bóg przez jej zapiski zamierzył umacniać dusze wszystkich wiernych. Wiedziała, że będą one w przyszłości wydane drukiem. W tym przypadku, jak twierdzi o. J. Mrówczyński, miałyby to nastąpić dopiero po jej śmierci. Taki wniosek wyprowadził z notatki, którą s. Faustyna w formie oddzielnej kartki dołączyła do rękopisu *Dzienniczka*. Jej oświadczenie nosi znamiona testamentu, w którym zapisała wskazówki związane z upublicznieniem jej zapisków. Czytamy tam: „Jezu. Tych brulioników i notatek, które tu są, nikomu czytać nie wolno – wpieryw musi je przeczytać Ojciec Andrasz, albo ks. Sopoćko – ze względu [na to], że są [tu] [o]pisane tajemnice sumienia. Woła Bożą jest, aby to wszystko było podane duszom dla pociechy. Samych brulioników nie trzeba dawać siostram do czytania, ale

²² Ks. M. Sopoćko w 1947 r. w liście skierowanym do Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia oświadczył, że znał on treść *Dzienniczka* s. Faustyny. Potwierdził to dosłownie, cytując niektóre jego fragmenty, tu dla przykładu: „Podaję ludziom naczynie, z którym mają przychodzić po łaski do Mnie. Tym naczyniem jest ten obraz z podpisem: Jezus, ufam Tobie”; „Promienie na tym obrazie oznaczają krew i wodę. Błady promień oznacza krew, która usprawiedliwia dusze, a czerwony oznacza krew, która jest życiem duszy”; „Obiecuję, że dusza, która czcić będzie ten obraz, nie zginie. Obiecuję także już tu na ziemi zwycięstwo, a szczególnie w godzinie śmierci. Ja sam będę bronić jej jako swej chwały”, M. Sopoćko, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 55.

²³ O. J. Andrasz w 1947 r. przedłożył pisemne oświadczenie, z którego wynika, że miał on dostęp do autografu zapisków s. Faustyny. Opisując jej życie wewnętrzne, tak je przedstawił: „[Choć zewnętrzne życie Siostry Faustyny przedstawiało się] dość szaro i niepozornie, choć przykładowo i budujące. Kto jednak miał sposobność poznać Siostrę Faustynę od strony jej życia wewnętrznego i wczytać się w jej pamiętnik duchowny, pisany na wyraźne polecenie spowiednika, ten nie może oprzeć się silnemu wrażeniu, że ma do czynienia z niepospolitą duszą. Ten widzi w niej prawdziwie świątobliwą służebnicą Bożą, która posuwała się szybko i wysoko w cnotach chrześcijańskich i zakonnych i którą równocześnie darzyło niebo bardzo hojnie swoimi darami i przywilejami”, J. ANDRASZ, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 67.

²⁴ *Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. XXVI.

po przedruku, wyjąwszy Przełożonych. Kraków, dzień rekolekcji 3 kwietnia 1938 r., s. Faustyna²⁵.

W ramach przygotowań do wydania *Dzienniczka*, o. J. Mrówczyński, przeprowadził wnikliwą kwerendę rękopisu zapisków s. Faustyny. Stwierdził, że zachował się on nieuszkodzony, w dobrym stanie. Składał się z sześciu zeszytów. Pierwsze dwa były o wymiarach 20 na 6 cm, trzeci i piąty 19,50 na 15,5 cm, czwarty ma szerokość 12 cm, a szósty 15. Zeszyty były w kratkę lub w linie. Pierwszy zeszyt miał 105 kart, drugi 160, trzeci 30, czwarty 78 i piąty 71. W całości *Dzienniczek* tworzą 477 karty zapisane obustronnie gęstym pismem. W poszczególnych zeszytach znajduje się kilka stron niezapisanych, a tylko jedna z kartek została wyrwana. Do *Dzienniczka* dołączono dwustronicowy zeszycik, o wymiarach 7,5 na 11 cm, z rozważaniami Autorki o sposobach przygotowania się do przyjęcia Komunii Świętej. W rękopisach nie było numerów stron, które ze względów praktycznych zostały naniesione ołówkiem przez o. Andrasza i s. Ksawerę Olszanowską ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia. W 1967 r., gdy dobiegł końca Proces Informacyjny, wszystkie zeszyty, z wyjątkiem czwartego, zostały oprawione w sztywną tekturę i oklejone zielonym płótnem. Na nich została wybita cyfra określająca numer zeszytu. Zeszyt czwarty został zachowany w stanie pierwotnym, jedynie usunięto druczane szpilki i zastąpiono je nicią. W rękopisach, na poszczególnych okładkach, z wyjątkiem czwartego zeszytu, s. Faustyna zapisała swoje imię zakonne i wybraną sentencję poświęconą Bożemu Miłosierdziu. Napisy te, jak wyjaśnił o. Mrówczyński, zostały uwzględnione przy opracowywaniu „procesowej” wersji *Dzienniczka*²⁶.

Pod koniec lat czterdziestych ubiegłego wieku Matka Generalna Michaela Moraczewska poleciła s. Ksawerze Olszanowskiej przepisanie rękopisów na maszynie. Ta zaś, jak stwierdził o. Mrówczyński, opuszczała lub dodawała drobne wyrazy, zmieniała też określenia i pominęła niektóre fragmenty. Z omawianego maszynopisu powstawały odpisy wybranych fragmentów *Dzienniczka*, które rozpowszechniano wśród wiernych. W tym czasie ten rzekomo autentyczny tekst przetłumaczono na język włoski. Maszynopis, nazwany przez o. Mrówczyńskiego tekstem „s. Ksawery Olszanowskiej” po raz pierwszy otrzymał aprobatę Kurii Krakowskiej

²⁵ J. MRÓWCZYŃSKI, Wprowadzenie, w: *Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Kraków 1993, s. XXII.

²⁶ *Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. XXX-XXIV.

3 marca 1950 r. Na dokumencie nr 1317/50 widnieją podpisy kard. Adama Sapiechy i ks. Wita Brzyckiego. 6 grudnia 1951 r. decyzję uznającą autentyczność tekstu (nr 10583/51) podpisał ks. W. Brzycki. Tekst został nieco zmieniony w rzeczach nieistotnych i posłużył za podstawę wspomnianego powyżej tłumaczenia na język włoski. 30 lipca 1952 r., Kuria Metropolitalna w piśmie nr 5625/52 po raz trzeci pozytywnie odniosła się do tekstu „s. Ksawery Olszanowskiej”. Pod decyzją widnieje podpis ks. Jana Pochopnia. W tym samym czasie wykonano mikrofilmy rękopisu *Dzienniczka*.

W związku z rozpoczęciem Procesu Informacyjnego (21 X 1965), podjęto decyzję o ponownym przepisaniu na maszynie tekstu oryginału *Dzienniczka*. Nad wykonaniem tego zadania czuwali o. Izidor Borkiewicz O.F.M.Conv. i s. Beata Piekut ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia. Tekst ten został przetłumaczony na język francuski. To tłumaczenie wraz z ostatnim odpisem i fotokopiami *Dzienniczka* dołączono do Akt Procesu Informacyjnego i przesłano do Rzymu. Maszynopis stał się podstawą do przygotowania tekstu do druku. Cały aparat krytyczny, przypisy tekstowe i indeksy opracowała s. Beata Piekut przy współudziale innych sióstr z jej Zgromadzenia, które pomogły w przepisywaniu tekstów. O. J. Mrówczyński czuwał nad korektą tekstów i ich ścisłością faktograficzną i naukowo-histeryczną. Ukończone dzieło przesłano do Rzymu, gdzie pod nadzorem Postulatora Generalnego, którym był o. Antoni Mruk, jezuita, po odpowiedniej weryfikacji tekst przygotowywano do druku²⁷. 17 kwietnia 1979 r. ks. prof. Ignacy Różycki, teolog z Krakowa, po przebadaniu *Dzienniczka* wydał *nihil obstat*. O tym, że doszło do tego, zadecydował kard. Karol Wojtyła. To on polecił ks. Różyckiemu przebadać zachowane pisma s. Faustyny²⁸. Następnego dnia, 18 kwietnia 1979 r., kard. Franciszek Macharski,

²⁷ Tamże. s. XXVI-XXVII.

²⁸ Jan Paweł II tak wspominał to wydarzenie: „Pamiętam, że podczas wojny, gdy byłem robotnikiem w fabryce «Solvay», miejscu, które łączy się z Łagiewnikami, nieraz chodziłem do grobu siostry Faustyny, gdy jeszcze nie była ogłoszona błogosławioną. To wszystko było przedziwne, nie do przewidzenia. Czy mogłem wtedy przypuszczać, że będzie mi dane najpierw ją beatyfikować, a potem kanonizować? Wstąpiła do klasztoru w Warszawie, potem została przeniesiona do Wilna i w końcu do Krakowa. Właśnie ona, parę lat przed wojną, miała to wielkie widzenie Jezusa miłosiernego, który wezwał ją, aby stała się apostołką czci dla Miłosierdzia Bożego, jaka miała potem tak szeroko się roznieść w Kościele. Siostra Faustyna zmarła w 1938 roku. Stąd, z Krakowa, kult Miłosierdzia Bożego wszedł w wielki ciąg wydarzeń o wymiarach światowych. Gdy zostałem arcybiskupem, zleciłem ks. profesorowi Ignacemu Różyckiemu, by przestudiował jej pisma. Najpierw nie chciał. Potem studiował dogłębnie dostępne dokumenty. Aż wreszcie powiedział: «To wspaniała mistyczka», w: JAN PAWEŁ II, *Wstańcie, chodźmy!* Wydawnictwo Św. Stanisława BM, Kraków

udzielając *imprimatur*, ostatecznie zdecydował o prawie do jego opublikowania w formie drukowanej²⁹.

Pierwsze wydanie *Dzienniczka* s. Faustyny ukazało się w wyniku współpracy Prowincji Amerykańskiej Marianów pod wezwaniem św. Stanisława Kostki ze Zgromadzeniem Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, do którego Autorka należała. Tekst *Dzienniczka* został złożony do druku przez Redakcję Marian Press w Ośrodku Stowarzyszenia Pomocników Mariańskich, Eden Hill, Stokbridge w stanie Massachusetts, w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Druk wykonano w 1981 r. Rzymie, w wydawnictwie *Abligraf*, przy via Pietro Ottoboni 11. Wydarzenie to miało miejsce w 50. rocznicę pierwszego ukazania się Pana Jezusa s. Faustynie Kowalskiej w postaci, którą przedstawia Obraz Miłosierdzia Bożego (Płock, 22 II 1931, Dz 47)³⁰. Przez kolejne lata *Dzienniczek* był wielokrotnie dodrukowywany, aż do roku 2012, kiedy to staraniem Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia doczekał się drugiego wydania w ich krakowskim wydawnictwie *Misericordia*³¹.

O. Mrówczyński, opisując przebieg powstania *Dzienniczka*, stwierdził, że s. Faustyna zainicjowała prowadzenie notatek w roku 1934. Pierwszy wiersz nosi datę 28 lipca 1934 r. (nr 1-5). Dalej pisała retrospektywnie, powracając do wspomnień najpierw z roku 1925 (nr 7-39), następnie przeszła do roku 1929 (nr 40-46) i 1931 (nr 47-54). Pomijając rok 1930 i 1932 rozpoczęła od wydarzeń z roku 1933 (nr 55-63). W tym miejscu powróciła do roku 1928 (nr 64-84). W następnej kolejności powróciła do spraw bieżącego roku 1934 (nr 85-161). Potem ponownie dopełnia informacje z roku 1933 (nr 164-272). W pierwszym zeszycie na stronach 77 i 78 opisała postanowienia rekolekcyjne z roku 1937 (nr 162-163). Brak chronologii wydarzeń spowodowany był tym, że pierwsze swoje notatki s. Faustyna spaliła, ulegając podstępnej pokusie przeciwnika Boga. Na polecenie spowiednika starała się wiernie odtworzyć ich treść, przy czym nie mogło być mowy o zachowaniu właściwej kolejności wydarzeń³². Dopiero od tego momentu s. Faustyna sporządzała zapiski na bieżąco, wspominając wydarzenia z minionych kilku dni, czasem tygodni. Najpierw dokończyła opisy-

---

2004, s. 149 ns.

²⁹ *Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. XXVI-XXVII.

³⁰ Tamże, s. 728.

³¹ F. KOWALSKA, *Dzienniczek, Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, [dalej Dz] *Misericordia*, Kraków 2012.

³² M. SOPOCKO, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 62.

wać zdarzenia z roku 1934 (nr 273-351), potem z roku 1936 (nr 585-858) i rok 1937 (nr 859-1448), kiedy to była już poważnie chora. Rok 1938 dał jej okazję do przygotowania się do śmierci i w jej perspektywie sporządziła ostatnie zapiski (nr 1449-180)³³. *Dzienniczek* składa się z sześciu zeszytów i krótkiego tekstu o przygotowaniu do Komunii Świętej. Pierwszy zeszyt nosi tytuł *Miłosierdzie Boże w duszy mojej*³⁴. Zeszyt drugi i szósty Autorka zatytułowała: *Miłosierdzie Pańskie wyśpiewywać na wieki będę*³⁵. Zeszyty czwarty i piąty nie zostały opatrzone tytułem³⁶. Do *Dzienniczka* dołączony został w formie aneksu tekst opisujący osobiste doświadczenia Autorki związane z Komunią Świętą, zatytułowany: *Moje przygotowanie do Komunii Świętej*³⁷.

W *Dzienniczku* wyraźnie zarysowuje się nurt teologiczny odnoszący się do osobistej świętości s. Faustyny³⁸ oraz do jej posłannictwa na rzecz dzieła Miłosierdzia³⁹. Podejmując się próby opisu treści *Dzienniczka*, o. J. Mrówczyński stwierdza, że s. Faustyna, opisując duchowe doznania, skupiała swą uwagę na sprawach życia wewnętrznego i jej osobistego kontaktu z Bogiem. Wiele miejsca poświęciła pouczeniom, natchnieniom i poleceniom Bożym. Czasami wspomniała o pewnych faktach zewnętrznych, spisała też

³³ *Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. XXIII-XXIV.

³⁴ Dz, s. 35.

³⁵ Dz, s. 295.

³⁶ Dz, s. 555 i 591. W 2018 r. wydano książkę zatytułowaną *Ukochało serce moje Pana*. Jej autor, w wyniku analizy *Dzienniczka*, nadał poszczególnym jego częściom oryginalne tytuły, którymi są wybrane przez niego z tekstu fragmenty. Oddają one treść poszczególnych zeszytów. Brzmia one następująco: Rdz I: *Dokąd cię cierpiał będę i dokąd Mnie zwodzisz będziesz?* (Dz 9); Rdz II: *Wiedz córko Moja, że jedno spojrzenie twoje na kogoś innego zraniłoby Mnie* (Dz 588); Rdz III: *Umiłowana perło Serca Mojego* (Dz 1061); Rdz IV: *Jestem hojniejszy dla grzeszników aniżeli dla sprawiedliwych* (Dz 1275); Rdz V: *Mam ręce pełne łask* (Dz 1385); Rdz VI: *Strumienie Mej łaski zalewają dusze pokorne* (Dz 351); Rdz VII: *Jesteś żywą hostią, miłą Ojcu niebieskiemu* (Dz 1826), w: W. RACHWAŁIK, *Ukochało serce moje Pana* (Dz 1021), *Duchowy przewodnik po Dzienniczku św. Siostry Faustyny Kowalskiej, Sekretarki Chrystusa – Króla Miłosierdzia*, w 80 rocznicę śmierci Autorki, s. 9, 145, 245, 285, 305, 351.

³⁷ Dz, s. 778.

³⁸ E. SIEPAK, *Wprowadzenie*, w: Dz s. 7 ns.; M. SOPOĆKO, w: *Wspomnienia i Świętej Siostrze Faustynie ze zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 54; S. URBAŃSKI, *Życie mistyczne błogosławionej Faustyny Kowalskiej*, Warszawa 1997, s. 173 ns.

³⁹ E. SIEPAK, *Wprowadzenie*, w: Dz s. 13-21; M. SOPOĆKO, w: *Wspomnienia i Świętej Siostrze Faustynie ze zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. 54; W. RACHWAŁIK, *Skarby łask Pana Jezusa, Króla Miłosierdzia*, s. 77-95.

przemyslenia i wnioski z medytacji lub konferencji, podczas których kapłani, spowiednicy czy rekolekcjoniści udzielali jej duchowych porad. W pewnych okolicznościach wyraziła swoje przywiązanie do Boga w formie poezji. W ocenie Promotora Wiary, z treści *Dzienniczka* wyłania się jej postać jako osoby prostej i uczuciowej, roztropnej, ufającej Bogu w chwilach trudnych, poddanej Woli Bożej, zjednoczonej z Bogiem i pragnącej ukazać Go duszom jako Boga Miłosierdzia⁴⁰. *Dzienniczek* s. Faustyny wydaje się być dziełem skończonym, jeśli wziąć pod uwagę tematykę Miłosierdzia Bożego. Jednakże słowa Pana Jezusa, które miał wypowiedzieć, przeczą tej tezie: „Córko Moja, czyż sądzisz, żeś dosyć napisała o Moim miłosierdziu? Jest to dopiero kropelka wobec oceanu – to, coś napisała”⁴¹.

Obecnie jesteśmy świadkami rozwoju dzieła Miłosierdzia Bożego w całym świecie katolickim i co za tym idzie, stale rośnie popularność *Dzienniczka* s. Faustyny. Został on przetłumaczony na blisko 40 języków świata, w tym na język angielski⁴², chorwacki⁴³, czeski⁴⁴, francuski⁴⁵, niemiecki⁴⁶, słowacki⁴⁷ i włoski⁴⁸. Dzieło to, zdaniem s. E. Siepak, należy do pereł literatury mistycznej i cieszy się ogromnym zainteresowaniem nie tylko wiernych, lecz także teologów Kościoła⁴⁹.

⁴⁰ *Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, s. XXII.

⁴¹ Dz 1273.

⁴² SAINT FAUSTINA KOWALSKA, *Diary, Divine Mercy in my soul*, Misericordia, Kraków 2019.

⁴³ SV. MARIJA FAUSTINA KOWALSKA ZMBM, *Dnevnik, Milosrde Božje u mojoj dusi*, Družba Svecenika Srca Isusova (SCI), Zagreb 2016.

⁴⁴ SVATA SESTRA M. FAUSTINA KOWALSKA, *Denicek, Božie milosrdestvo u mojoj dusi*, Nabožna literatura ZAEX, 2015.

⁴⁵ SŒUR M. FAUSTINE KOWALSKA, *Petit Journal, La Miséricorde Divine dans mon âme*, Apostolicum, Żąbki 2010; Sœur M. Faustine Kowalska, *Petit Journal, La Miséricorde Divine dans mon âme*, Edision Misericordia, Cracovie 2017.

⁴⁶ *Tagebuch der Schwester Maria Faustina Kowalska aus der Kongregation der Muttergottes der Barmherzigkeit*, Misericordia – Verlag, Kraków 2011.

⁴⁷ SVATO S. M. FAUSTYNA KOWALSKA, *Denicek, Boži Milosrdenstvi u me dusi*, Karmelitanske Nakladatelstvi, Kostelni Vydri 2008.

⁴⁸ *Diario di Santa Maria Faustina Kowalska, La Misericordia Divina nella mia anima*, Liberia Edrice Vaticana 2010.

⁴⁹ E. SIEPAK, *Wprowadzenie*, w: Dz, s. 5; zob. W. KASPER, *Miłosierdzie klucz do chrześcijańskiego życia*, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2016; W. REBETA, *Misterium cierpienia świętej Faustyny*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2014; J. TISCHNER, *Drogi i bezdroża miłosierdzia*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2015.

2. Świadectwa i Słowa Pouczenia Alicji Lenczewskiej

Ks. Mieczysław Piotrowski, badając okoliczności powstania pism Alicji Lenczewskiej, stwierdził, że mają one swoje źródło w jej pierwszym doświadczeniu mistycznym. Miało ono miejsce 8 marca 1985 r. w Gostyniu, gdy podczas rekolekcyjnej Mszy Świętej miał się ukazać Pan Jezus. Dało to początek stałym nadprzyrodzonych spotkań i rozmów A. Lenczewskiej ze Zbawicielem, które opisywała w dzienniku duszy w latach od 1985 do 2010 r. M. Piotrowski podkreślił istotną rolę w powstaniu jej pism, którą spełnił jej ojciec duchowy ks. Walter Rachwałik⁵⁰. To on na bieżąco oceniał ich teologiczną poprawność. Do niego stosują się zapisane w dziele *Świadectwo* słowa, które w przekonaniu A. Lenczewskiej miały być wypowiedziane przez Zbawiciela: „Dziecko Moje, pamiętaj o tym, że dałem ci ojca duchowego, który kieruje twymi krokami i czuwa nad twoim sercem. Choć Ja prowadzę cię sam, on chroni twoje nogi przed niewłaściwym krokiem, dłonie przed mylnym ruchem, a serce przed złudzeniem”⁵¹. Trafność jego osądu potwierdziła teologiczna komisja ustanowiona przez abpa Dzięgę, co znalazło potwierdzenie w udzielonym imprimatur⁵². O randze pism A. Lenczewskiej świadczy opinia wydana na ich temat przez ks. M. Piątkowego. Stwierdził on jednoznacznie, iż dzieła mistyczki ze Szczecina spełniają wymogi stawiane perłom literatury religijnej i zajmują miejsce obok dzieł św. Jana od Krzyża, św. Teresy Wielkiej, św. Franciszka Salezego, św. Ojca Pio i św. Siostry Faustyny Kowalskiej⁵³.

Z rozmowy Kazimierza Turowskiego z ojcem duchowym A. Lenczewskiej wynika, że prowadziła swoje zapiski w szkolnych zeszytach w krat-

⁵⁰ M. PIOTROWSKI, *Świadek Zmartwychwstania – Alicja Lenczewska (1934-2012)*, w: *ŚW* s. 10; zob. *ŚW* 1, 9, 952

⁵¹ *ŚW* 952.

⁵² „W odpowiedzi na prośbę Przewielebnego Księdza [Redaktora Mieczysława Piotrowskiego SChr] z dnia 12 czerwca 2015 r., przekazana mi przez Księdza Arcybiskupa Metropolite Andrzeja Dzięgę, po zapoznaniu się z przedstawioną mi publikacją oraz po zasięgnięciu opinii teologicznej ks. dr. Andrzeja Trojanowskiego SChr, wyrażam zgodę na druk pism Alicji Lenczewskiej *Świadectwo* i *Słowo [P]ouczenia*, jako publikacji o charakterze mistyczno-duchowym, przeznaczonej do studiowania i medytacji prywatnej” – podpisał: + Henryk Wejman, Wikariusz Generalny, Szczecin, dnia 20 lipca 2015 r.; Znak: 01d-4?2015, w: *ŚW* s. 7.

⁵³ M. PIOTROWSKI, *Świadek Zmartwychwstania – Alicja Lenczewska (1934-2012)*, w: *ŚW* s. 9; zob. K. TUROWSKI, *Oblubienica Boga, rozmowa z ks. Walterem Rachwałikiem, ojcem duchowym Alicji Lenczewskiej*, s. 16; zobacz: W. RACHWAŁIK, *Pisma Alicji Lenczewskiej jako przykład literatury z zakresu mistyki*, w: *Świdnickie Studia Teologiczne, Rok XV (2018) nr, s. 158.*

kę. W późniejszym czasie, na wyraźne polecenie Pana Jezusa, które przedstawił jej podczas widzenia, przepisała je na ręcznej maszynie przez kalkę w dwóch egzemplarzach. Oryginał maszynopisu zatrzymała, a odbitkę przekazała ojcu duchowemu. Zarówno do rękopisów jak i do maszynopisu miały dostęp tylko dwie osoby: Alicja i jej ojciec duchowy. W późniejszym czasie Alicja poleciła mu, aby zeszyty, które po powstaniu maszynopisu przechowywał u siebie, spalił. Zachowało się tylko kilka z nich⁵⁴. Szerszemu gronu po raz pierwszy A. Lenczewska ujawniła swój maszynopis 20 listopada 2011 r. Wyraziła wówczas pisemną zgodę na ich rozpowszechnianie w formie odbitki kserograficznej oraz do wydania ich drukiem⁵⁵.

Ks. M. Piotrowski opisał okoliczności, które miały bezpośredni wpływ na opublikowanie pism A. Lenczewskiej. Przywołując datę jej śmierci, która nastąpiła 5 stycznia 2012 r., lakonicznie stwierdził, że jej zapiski duchowe dotarły do abpa Andrzeja Dzięgi, metropolity szczecińsko-kamieńskiego⁵⁶. Udało się ustalić, w jakim czasie oryginał maszynopisu został mu udostępniony. Do tego zdarzenia doszło zaledwie dwa tygodnie po jej śmierci⁵⁷. Po zapoznaniu się z ich treścią, powołał on komisję do oceny ich zawartości. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono, że ich teść jest zgodna z nauczaniem Kościoła. Na podstawie uzyskanych wyników badań, trzy i pół roku później, 20 lipca 2015 r., bp Henryk Wejman udzielił imprimatur na druk jej pism wskazując na ich mistyczno-duchowy charakter⁵⁸. W 2016 r. dwutomowe dzieło A. Lenczewskiej zostało wydane drukiem w Poznaniu nakładem Wydawnictwa Agape⁵⁹. Podkreśla się wyjątkowość tego faktu, ponieważ zasady obowiązujące przy ujawnianiu pism o charakterze mistycznym sprawiają, że

⁵⁴ K. TUROWSKI, *Oblubienica Boga, rozmowa z ks. Walterem Rachwałikiem, ojcem duchowym Alicji Lenczewskiej*, s. 13-15; zob. *Od Redakcji*, w: ŚW s. 25, SP s. 11.

⁵⁵ „Data: 20 listopada 2011 r., godzina 12.15. Ja niżej podpisana Alicja Lenczewska, zamieszkała ul. Dembowskiego, będąc w pełni władzy umysłowej, w pełni świadomości, w całkowitej wolności woli i w zgodzie z sumieniem przekazuję spisane przeze mnie teksty pt. *Świadectwo*, część od I do V oraz kontynuację tego tekstu pt. *Słowo [P]ouczenia* (...). Wyrażam zgodę na skserowanie tego tekstu i rozpowszechnienie go wg możliwości i rozeznanie woli Bożej. Wyrażam zgodę również na opracowanie tych fragmentów do użytku wewnętrznego. O ile zaistnieje możliwość i będzie potrzeba, to udzielam pełnomocnictwa [NN] do wydania drukiem w obiegu oficjalnym z zachowaniem zasady, że są to teksty natchnione i nie mogą być użyte do celów komercyjnych, co najwyżej zwrot koniecznych, poniesionych nakładów”; w: A. LENCZEWSKA, *Biografia*, Wydawnictwo Agape, Poznań 2018, s. 137-139.

⁵⁶ M. PIOTROWSKI, *Świadek Zmartwychwstania – Alicja Lenczewska (1934-2012)*, w: ŚW s. 9.

⁵⁷ A. LENCZEWSKA, *Biografia*, Wydawnictwo Agape, Poznań 2018, s. 139.

⁵⁸ Zob. przypis 56.

⁵⁹ A. LENCZEWSKA, *Świadectwo, dziennik duchowy, Słowo Pouczenia*, Agape 2016.

Kościół odnosi się do nich z daleko posuniętym dystansem. W przypadku pism A. Lenczewskiej zdarzyło się coś wyjątkowego, bowiem decyzje zapadały niezwykle szybko. Dla porównania *Dzienniczek* wydano drukiem 51 lat po śmierci s. Faustyny (1938-1981), a dzieła szczecińskiej mistyczki już 4 lata po jej odejściu do wieczności (2012-2016)⁶⁰.

Pisma A. Lenczewskiej tworzą dwa tomy. Pierwszy z nich, *Świadectwo*, składa się z wprowadzenia zatytułowanego *Zamiast wstępu* oraz z wyodrębnionych przez Autorkę pięciu części, którym nie nadała żadnego tytułu⁶¹. Z analizy tekstów wynika, że w tym drugim przypadku kierowała się kluczem wskazującym na rozpoczęcie i zakończenie jej kolejnego etapu duchowego. W tomie drugim, zatytułowanym *Słowo Pouczenia*, zostały wyodrębnione dwie części. Tytuł pierwszej jest powtórzeniem tytułu całego dzieła: *Słowo Pouczenia*, a druga część nosi tytuł *Epilog*⁶². Redaktorzy, przygotowując pisma A. Lenczewskiej do druku, zauważyli, że Autorka zastosowała prostą i uporządkowaną trójdzielność: data, dialog z Panem Jezusem lub własne refleksje i słowo z Pisma Świętego, nie zawsze występujące, jako potwierdzenie dialogu bądź refleksji Autorki⁶³. Stwierdzili, że przywiązywała ona dużą uwagę do samej formy tekstu. Z pełną świadomością, jak się wydaje, zastosowała pauzy, odstępki, wielokropki, czasem omijała akapity, a z układu zdań i dialogów wyłania się przekonanie, że nie było w tym przypadkowości. W ocenie redaktorów uczyniło to z jej notatek dzieło ukazujące „duchowy wymiar tej codziennej rozmowy pomiędzy nieskończonym Bogiem a człowiekiem [i] [o]dzwierziedlają [one] chwile zastanowienia i rytm [jej] wewnętrznych przeżyć”⁶⁴. W przyjętej przez A. Lenczewską formie prowadzenia zapisków

⁶⁰ K. TUROWSKI, *Oblubienica Boga, rozmowa z ks. Walterem Rachwalikiem, ojcem duchownym Alicji Lenczewskiej*, s. 7-8.

⁶¹ *Od Redakcji*, w: ŚW s. 27.

⁶² W. Rachwalik, *Pisma Alicji Lenczewskiej jako przykład literatury z zakresu mistyki*. 148; w 2018 r. wydano drukiem teologiczno-duchowe przewodniki do obu pism Alicji Lenczewskiej: *Czuję się jak ziarnko piasku*, oraz *Ufaj, oblubienico Moich ran i Mojego przebitego Serca*, Poligram, Częstochowa 2018. Ich autor, ks. W. Rachwalik, po przeanalizowaniu treści obu pism, nadał poszczególnym ich częściom tytuły, które stanowią syntezę przesłania każdego z nich. W I tomie brzmią one następująco: Rdz I: *Tęskno mi Panie, do Ciebie..* (*Świadectwo* 06); Rdz II: *Pragnę Ci służyć, Panie...* (*Świadectwo* 23); Rdz III: *Poślij mnie na krzyż...* (*Świadectwo* 315), Rdz IV: *Zapraszam Cię, Jezu...* (*Świadectwo* 506); Rdz V: *Ślubuję Ci, Jezu, miłość, wierność i posłuszeństwo...* (*Świadectwo* 884). W II tomie brzmią one następująco: Część I: *Bądź dla bliźnich twoich Miłością...* (*Słowa Pouczenia* 30); Część II: *Wypalę na twym sercu piętno...* (*Słowo Pouczenia* 317).

⁶³ *Od Redakcji*, w: ŚW s. 27.

⁶⁴ *Od Redakcji*, w: ŚW s. 13.

da się dostrzec podpowiedź, „że nie wszystko można przekazać za pomocą słów, i że potrzebne jest nieraz wymowne milczenie”⁶⁵. W obu tomach umieściła ona około 700 wersetów z Nowego Testamentu oraz blisko 360 ze Starego Testamentu. Jaka sama wyjaśniła, perykopy te „otrzymywane były [przez nią] przez tzw. przypadkowe otwarcie Biblii po uprzednim zapisaniu słów, modlitwie i prośbie o dopełnienie pouczenia”⁶⁶. W pierwszym tomie w około 10,6 tys. wersetów zapisała usłyszane w rozmowach mistycznych słowa w jej przekonaniu wypowiedziane przez Zbawiciela, a w około 3,8 tys. wersetach utrwaliła własne przemyślenia. W tomie drugim jest około 6,5 tys. wersetów ze słowami Pana Jezusa, z jej słowami 520⁶⁷. Aby ułatwić czytelnikom poruszanie się po całości jej pism, redaktorzy wprowadzili numerację przypisaną do każdego fragmentu określonego datą jego wpisu⁶⁸.

W obu dziełach można wyodrębnić dwa równoległe zakresy tematyczne. Pierwszy z nich jest szczegółowym zapisem dziejów je duchowej drogi, a drugi obfituje w liczne pouczenia udzielane przez Zbawiciela, przydatne w kształtowaniu życia duchowego wiernych, którzy korzystać będą z tych zapisków⁶⁹. Podobną opinię wyraził ks. St. Urbański, który po zbadaniu pism Lenczewskiej tak je scharakteryzował: „Dziennik duszy Alicji jest jakby «podręcznikiem» formacji mistycznej, którą prowadzi Jezus. Poucza ją o świętości, miłosnym zjednoczeniu, oschłościach, modlitwie, Eucharystii, miłosierdziu i grzechu, miłości Boga i bliźniego, itd. Jednym słowem, Jezus w prowadzonym dialogu uczy ją o procesie osiągnięcia mistycznego zjednoczenia z Nim w miłości, a jednocześnie uczy każdego z nas, jest to duchowa formacja, jaką prowadzi Jezus”⁷⁰. Pisma A. Lenczewskiej mają charakter pamiętnika. Autorka skrupulatnie zapisywała swoje mistyczne doświadczenia i osobiste refleksje, posługując się dojrzałym warsztatem literackim⁷¹.

Zakres popularności pism A. Lenczewskiej wydaje się być wciąż w fazie wstępującej. Przyczynkiem do jej wzrostu są artykuły drukowane w pismach

⁶⁵ *Od Redakcji*, w: ŚW s. 13.

⁶⁶ A. Lenczewska, SP s. 29.

⁶⁷ W. RACHWAŁIK, *Pisma Alicji Lenczewskiej jako przykład literatur z zakresu mistyki*, s. 148.

⁶⁸ *Od Redakcji*, w: SP s. 12.

⁶⁹ Tamże, 149, także: K. TUROWSKI, *Oblubienica Boga, rozmowa z ks. Walterem Rachwałikiem, ojcem duchownym Alicji Lenczewskiej*, s. 15-16.

⁷⁰ S. UBRĄŃSKI, *Mistyczki niepodległej Polski 1918-2018, Przesłanie Jezusa*, Oficyna Wydawniczo-poligraficzna ADAM, Warszawa 2018, s. 252.

⁷¹ M. PIOTROWSKI, *Świadek Zmartwychwstania – Alicja Lenczewska (1934-2012)*, w: ŚW s. 9; W. RACHWAŁIK, *Pisma Alicji Lenczewskiej jako przykład literatur z zakresu mistyki*, s. 158.

katolickich⁷² i na portalach społecznościowych⁷³, artykuły naukowe ukazujące ich teologiczną treść⁷⁴, publikacje książkowe⁷⁵, nieliczne wydania obcojęzyczne⁷⁶ oraz audycje radiowe⁷⁷.

3. Duchowe przesłanie pism polskich mistyczek

Kard. Walter Kasper, podejmując teologiczną refleksję o miłosierdziu Boga, stwierdził, że stanowi ono o Jego i niezbadanej, i suwerennej odmienności. Przypomniał, że temat miłosierdzia należy do grupy funda-

⁷² B. DUDZIŃSKA, *Oblubienica Boga – Alicja Lenczewska*, w: „Kerygmat”, pismo Ruchu Gloriosa Trinita, nr 52, kwiecień 2021, s. 8-9.

⁷³ J. JAKLEWICZ, *Alicja Lenczewska przy studni*, „Gość Niedzielny” 2016, nr 21; S. KOSTRZEWA, *Dialogi Alicji Lenczewskiej z Jezusem*, „Nasz Dziennik” 2017, nr 53; tenże: *Świętość naszych czasów*, „Niedziela” 2017, nr 12; M. PIOTROWSKI, *Radość rozsadzająca serce. Świadectwo Alicji Lenczewskiej*, „Miłujcie się” 12.XII.2016; W. RACHWALIK, *Alicja Lenczewska*, w: „Martyria”, Miesięcznik Diecezji Elckiej, 2021 nr 3 (354), s. 43.47; M. RADOMSKA, *Opatrz rany serca*, w: „Miłujcie się” nr 2-2019, s. 26-29.

⁷⁴ S. URABŃSKI, *Alicja Lenczewska (1934-2012), mistyka oblubieńcza*, w: tenże: *Mistyczki niepodległej Polski 1918-2018*, Warszawa 2018, s. 249-252.

⁷⁵ K. ŁUCZAK, *Alicja Lenczewska – mistyczka ze Szczecina*, www.bosko.pl [8.09.2016]; T. KONRAD, *Alicja Lenczewska. Świadectwo dziennik duchowy*.

⁷⁶ W. RACHWALIK, *Pisma Alicji Lenczewskiej jako przykład literatury z zakresu mistyki*, *Świdnickie Studia teologiczne*, Rok XV (2018) nr, s., 145-159; tenże: *Wybrane fenomeny mistyczne w doświadczeniu religijnym Alicji Lenczewskiej w świetle jej pism*, *Studia Paradyckie*, t. 29, 2019, s. 149-167.

⁷⁷ A. LENCZEWSKA, *Biografia*, Poznań 2018; W. RACHWALIK, *Czuję się jak ziarno piasku... Duchowy przewodnik po Świadectwie Alicji Lenczewskiej*, w *30 rocznicę mistycznych zaślubin z Chrystusem Miłością Ukrzyżowaną*, Poligram, Częstochowa 2018; tenże: *Ufaj, oblubienico Moich Ran i Mojego przebitego Serca, Teologiczny przewodnik po Słowie Pouczenia Alicji Lenczewskiej*, Poligram, Częstochowa 2018; tenże: *Tam jest prawda, Studium teologiczno-ascetyczne w świetle Świadectwa i Słowa Pouczenia*, Poligram, Częstochowa 2019; K. TUROWSKI, *Oblubienica Boga, rozmowa z ks. Walterem Rachwalikiem, ojcem duchowym Alicji Lenczewskiej*, Serafin, Kraków 2019; tenże: *Prorokini Boga, rozmowa z ks. Walterem Rachwalikiem, ojcem duchowym Alicji Lenczewskiej*, Kraków 2021; tenże: *Córka Światłości, rozmowa z ks. Walterem Rachwalikiem, ojcem duchowym Alicji Lenczewskiej*, Kraków 2021.

⁷⁸ M. RADOMSKA, *Alicja Lenczewska, Die Wunden des Herzens verbinden*, w: *Libte einander!* Nr. 1-2020, s. 27-31; ALICJA LENCZEWSKA, *Cistota srdca*, w: *Milujcie sa!* Cilo 4/2017 (54), s. 34-35; M. PIOTROWSKI, *Alicja Lenczewska, temoin du Ressuscite (1934-2012)*, w: *Aimez-vous!* Nr (17)2018, s. 4-16; M. RADOMSKA, *Alicja Lenczewska, To Heal the Wounds of the Heart*, w: *Love One Another!*, nr 51 2019; M. Piotrowski, *Szivet melengoto orom*, 2020(35), s. 8-12; M. PIOTROWSKI, *Testimone del Risorto – Alicja Lenczewska (1934-2012)*, w: *Amatevi cosi!* N. 1(6)-2018, s. 4-15; ALICJA LENCZEWSKA, *Bradod kelias*, w: *Mylekite viens kitā!*, s. 24-25; ALICJA LENCZEWSKA, *Adorar e pemitir ser absorvido po Deus*, w: *Amai-vos!*, s. 26-27.

⁷⁹ *Oblubienic Boga*, www.radiojasnagóra.pl, www.radiodoxa.pl, www.radionadzjeja.pl.

mentalnych zagadnień i jest przedmiotem nauczania papieża przełomu wieków XX i XXI. Podkreślając zasługi św. Jana Pawła II, nawiązał do encykliki *Dives in misericordia* (1980), przywołując wymowny podtytuł z jej niemieckiego wydania: *Zagrożony człowiek a moc miłosierdzia*. Następnie wspominał kanonizację mistyczki św. Siostry Faustyny (30 IV 2000) i o słowach wówczas wypowiedzianych przez papieża, z których wynika, iż widział on w orędziu o miłosierdziu podobieństwo do promienia światła rozjaśniającego ludzkie drogi. Odnosił się także do przesłania, które w *Dzienniczku* przekazała światu Święta z Krakowa. Stwierdził: „Ta prosta siostra zakonna w swoich zapiskach wykroczyła poza neoscholastyczną teologię i jej wysoce abstrakcyjne, metafizyczne nauczanie o przymiotach Boga; i całkowicie zgodnie z myślą Pisma Świętego nazwała miłosierdzie największym i najwyższym z przymiotów Boga i uznała je po prostu za absolutną Bożą doskonałość. Tym samym wpisała się w długą tradycję kobiecej mistyki. Wystarczy wspomnieć choćby Katarzynę ze Sieny czy św. Teresę z Lisieux”⁷⁸.

Z kolei ks. dr Andrzej Trojanowski, chrystusowiec, który z polecenia ks. abpa A. Dziegi kierował komisją badającą prawowierność pism mistycznych Alicji Lenczewskiej⁷⁹, jasno określił ich przesłanie. Bóg przypomina o możliwości wewnętrznego porozumiewania się stworzenia ze Stwórcą. Sposób ten znany jest w duchowości chrześcijańskiej i dostępny jest każdemu, choć w różnym stopniu, kto sercem pragnie słuchać Boga. W przypadku A. Lenczewskiej charyzmat ten rozwinął się w stopniu nad wyraz głębokim. W swoich zapiskach odkryła swoją drogę wiary, chwile nawróceń i więz z Bogiem. Zapisując słowa, z którymi, jak wierzyła, zwracał się do niej Zbawiciel, uczyniła je dostępnymi szerokim rzeszom wiernych, aby i oni mogli być przemienieni ich mocą⁸⁰.

⁷⁸ W. KASPER, *Miłosierdzie klucz do chrześcijańskiego życia*, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2016, s. 62.

⁷⁹ Zob. przypis 54.

⁸⁰ *Drogi Czytelniku! Już przy pierwszym zetknięciu się z niniejszą książką zorientujesz się, że nie sposób jej przeczytać od razu, jednym tchem, każde zdanie wymusza potrzebę zatrzymania się i zastanowienia. Każde porusza, mniej lub bardziej, przy pierwszej i kolejnej lekturze. Dzieje się tak, ponieważ prawdziwy Autor tej książki ma do powiedzenia o wiele więcej, niż potrafilibyśmy pojąć. Ponadto, to On sam sprawił, że słowa te napotykały w naszych sercach swego rodzaju przedwstępne zrozumienie. Ujawniają one głęboko ukrytą w nas, lecz dotąd jakby nie ujawnioną i nie przyswojoną, duchową treść. W istocie rzeczy bowiem mamy tutaj do czynienia z prawdą Ewangelii, przedstawioną właśnie w tej specyficznej formie, jak prezentuje Słowo Pouczenia, w: A. TROJANOWSKI, *Drogi Czytelniku*, w: SP s. 9;*

Zakończenie

Z przeprowadzonych badań wynika, iż w powstawaniu pism św. Siostry Faustyny Kowalskiej i Alicji Lenczewskiej wyraźnie zarysowują się czynniki ludzki i nadprzyrodzony. Po pierwsze ich żmudna, podejmowana w ukryciu praca oraz bezpośredni wpływ ojców duchowych, bł. ks. Michała Sopoćki i ks. Waltera Rachwalika. Po drugie, z oświadczeń mistyczek wynika, że inicjując prowadzenie zapisków, odpowiedziały na udzielone im w prywatnym objawieniu polecenie samego Boga. Nadprzyrodzona wartość *Dzienniczka*, *Świadectwa* i *Słów Pouczenia* znalazła potwierdzenie w *imprimatur* udzielonym na ich druk przez kard. Franciszka Macharskiego i bpa Henryka Wejmana.

Streszczenie

Do grona mistyczek polski należą św. Siostra Faustyna Kowalska (1905-1938) i Alicja Lenczewska (1934-2012). Po ich śmierci, za zgodą pasterzy Kościoła opublikowano ich duchowe zapiski, w których utrwaliły własne nadprzyrodzone doświadczenia oraz pouczenia Boga skierowane do Jego wyznawców. *Dzienniczek*, *Świadectwo* i *Słowo Pouczenia* zostały uznane za perły pism mistycznych.

Słowa kluczowe: *Geniusz Boga, sekretarka Króla Miłosierdzia, oblubienica Boga.*

The genesis of the writings of St. Faustina Kowalska and Alicja Lenczewska

Summary

The group of Polish mystics includes St. Sister Faustina Kowalska (1905-1938) and Alicja Lenczewska (1934-2012). After their death, with the consent of the Church's Pastors, their spiritual records were published, in which they recorded their own supernatural experiences and God's teachings to His followers. The Diary, the Testimony and the Word of Instruction have been recognized as pearls of mystical scriptures.

Keywords: *The genius of God, secretary of the King of Mercy, the bride of God.*

Bibliografia:

- Biblia Tysiąclecia, Pallotinum, Poznań 2014, wyd. IV.
- Jan Paweł II, encyklika *Dives in Misericordia*, 1980.
- Jan Paweł II, *Wstanie, chodźmy!* Wydawnictwo Św. Stanisława BM, Kraków 2004.
- Andrasz J. w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Misericordia, Kraków 2013, s. 66-68.
- Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Kraków 1993.
- Jaworska R., w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Misericordia, Kraków 2013, s. 209-210.
- W. Kasper, *Miłosierdzie klucz do chrześcijańskiego życia*, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2016.
- F. Kowalska, *Dzienniczek, Miłosierdzie Boże w duszy mojej* [dalej Dz], Misericordia, wydanie drugie, Kraków 2012.
- A. Lenczewska, *Biografia*, Agape, Poznań 2018.
- A. Lenczewska, *Słowo Pouczenia*, Agape, Poznań 216.
- A. Lenczewska, *Świadectwo. Dziennik duchowy*, Agape, Poznań 216.
- M. Moraczewska, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Misericordia, Kraków 2013, s. 73-86.
- J. Mrówczyński, *Wprowadzenie*, w: *Dzienniczek S. M. Faustyny Kowalskiej Profeski wieczystej Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Kraków 1993, s. XXI-XXXI.
- Od Redakcji*, w: A. Lenczewska, *Świadectwo*, s. 27-35.
- M. Piotrowski, *Świadek Zmartwychwstania – Alicja Lenczewska (1934-2012)*, w: A. Lenczewska, *Świadectwo*, Agape, Poznań 2016, s 9-19.
- W. Rachwałik, *Czuję się jak ziarnko piasku, oraz Ufaj, oblubienico Moich ran i Mojego przebitego Serca*, Poligram, Częstochowa 2018.
- W. Rachwałik, *Czuję się jak ziarnko piasku, oraz Ufaj, oblubienico Moich ran i Mojego przebitego Serca*, Poligram, Częstochowa 2018.
- W. Rachwałik, *Pisma Alicji Lenczewskiej jako przykład literatury z zakresu mistyki*, w: „Świdnickie Studia Teologiczne”, Rok XV (2018), s. 145-159.
- W. Rachwałik, *Ukochało serce moje Pana (Dz 1021), Duchowy przewodnik po Dzienniczku św. Siostry Faustyny Kowalskiej, Sekretarki Chrystusa – Króla Miłosierdzia, w 80 rocznicę śmierci Autorki*, Poligram, Częstochowa 2019.
- E. Siepak, *Wprowadzenie*, w: *Dzienniczek, Miłosierdzie Boże w duszy mojej*, Misericordia, wydanie drugie, Kraków 2012, s. 9-21.

M. Sopoćko, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Misericordia, Kraków 2013, s. 53-65.

R. Szulecka, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Misericordia, Kraków 2013, s. 211-213.

B. Tichy, w: *Wspomnienia o Świętej Siostrze Faustynie ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia*, Misericordia, Kraków 2013, s. 90-98.

J. Tischner, *Drogi i bezdroża miłosierdzia*, Wydawnictwo Znak, Kraków 2015.

A. Trojanowski, *Drogi Czytelniku*, w: A. Lenczewska, *Słowo Pouczenia*, Poznań 2016, s. 9;

K. Turowski, *Oblubienica Boga, rozmowa z ks. Walterem Rachwalikiem, ojcem duchowym Alicji Lenczewskiej*, Serafin, Kraków 2019.

K. Turowski, *Sekretarka Króla Miłosierdzia, rozmowa z ks. Walterem Rachwalikiem, ojcem duchowym Alicji Lenczewskiej*, Serafin, Kraków 2021.

S. Urbański, *Mistyczki niepodległej Polski 1918-2018, przesłanie Jezusa*, Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna ADAM, Warszawa 2018.

S. Urbański, *Życie mistyczne błogosławionej Faustyny Kowalskiej*, Warszawa 1997.

H. Wejman, Wikariusz Generalny, Szczecin, *pismo z dnia 20 lipca 2015 ze zgodą na druk pism Alicji Lenczewskiej*; w: A. Lenczewska, *Świadectwo i Słowo Pouczenia*, Agape, Poznań 2016, s. 7.

Literatura pomocnicza:

B. Dudzińska, *Oblubienica Boga – Alicja Lenczewska*, w: „Kerygmat”, pismo Ruchu Gloriosa Trinita, nr 52, kwiecień 2021, s. 8-9.

T. Jaklewicz, *Alicja Lenczewska przy studni*, „Gość Niedzielny” 2016, nr 21;

S. Kostrzewa, *Dialogi Alicji Lenczewskiej z Jezusem*, „Nasz Dziennik” 2017, nr 53; tenże: *Świętość naszych czasów*, „Niedziela” 2017, nr 12.

M. Piotrowski, *Radość rozsadzająca serce. Świadectwo Alicji Lenczewskiej*, „Miłujcie się” 12.XII.2016.

W. Rachwalik, *Doświadczenia mistyczne w religijnym życiu św. Siostry Faustyny Kowalskiej – w nowej odsłonie*, w: „Świdnickie Studia Teologiczne” Rok XVI(2019) nr 2, s. 101-122.

W. Rachwalik, *Alicja Lenczewska*, w: „Martyria”, Miesięcznik Diecezji Ełckiej, 2021 nr 3 (354), s. 43.47.

W. Rachwalik, *Tam jest prawda, Studium teologiczno-ascetyczne w świetle Świadectwa i Słowa Pouczenia*, Poligram, Częstochowa 2019.

W. Rachwalik, *Ufaj, oblubienico Moich Ran i Mojego przebitego Serca, Teologiczny przewodnik po Słowie Pouczenia Alicji Lenczewskiej*, Poligram, Częstochowa 2018.

W. Rachwalik, *Wybrane fenomeny mistyczne w doświadczeniu religijnym Alicji Lenczewskiej w świetle jej pism*, Studia Paradyskie, t. 29, 2019, s. 149-167.

M. Radomska, *Opatrzeć rany serca*, w: „Miłujcie się”, nr 2-2019, s. 26-29.

W. Rebeta, *Misterium cierpienia świętej Faustyny*, Lublin 2014, s. 107.

Zasoby internetowe:

K. Łuczak, *Alicja Lenczewska – mistyczka ze Szczecina*, www.bosko.pl [8.09.2016]; T. Konrad, *Alicja Lenczewska. Świadectwo dziennik duchowy*.

Oblubienic Boga, www.radiojasnagora.pl, www.radiodoxa.pl, www.radionadzieja.pl.

Literatura obcojęzyczna:

Diario di Santa Maria Faustina Kowalska, La Misericordia Divina nella mia anima, Liberia Edrice Vaticana 2010.

Sv. Marija Faustina Kowalska ZMBM, *Dnevnik, Milosrde Božje u mojoj dusi*, Družba Svecenika Srca Isusova (SCI), Zagreb 2016.

Svata sestra M. Faustina Kowalska, *Denicek, Božie milosrdestwo u mojoj dusi*, Nabožna literatura ZAEX, 2015.

Sœur M. Faustine Kowalska, *Petit Journal, La Miséricorde Divine dans mon âme*, Apostolicum, Ząbki 2010.

Sœur M. Faustine Kowalska, *Petit Journal, La Miséricorde Divine dans mon âme*, Edision Misericordia, Cracovie 2017.

Tagebuch der Schwester Maria Faustina Kowalska aus der Kongregation der Muttergottes der Barmherzigkeit, Misericordia – Verlag, Kraków 2011.

Svato s. M. Faustyna Kowalska, *Denicek, Boži Milosrdenstvi u me dusi*, Karmelitanske Nakladatelstvi, Kostelni Vydri 2008.

Alicja Lenczewska, *Cistota srdca*, w: *Milujcie sa!* Cilo 4/2017 (54), s. 34-35;

Alicija Lencevska, *Brados kelias*, w: *Mylekite viens kitą!* 2019, nr 1 (7), s. 24-25;

Alicja Lenczewska, *Adorar e pemitir ser absorvido po Deus*, w: *Amai-vos!*, nr 8 (2019) s. 26-27.

M. Piotrowski, *Testimone del Risorto – Alicja Lenczewska (1934-2012)*, w: *Amatevi cosi!* N. 1(6)-2018, s. 4-15; tenże: *Szivet melengoto orom*, 2020(35), s. 8-12; tenże: *Alicja Lenczewska, temoin du Ressuscite (1934-2012)*, w: *Aimez-vous!* Nr (17)2018, s. 4-16.

M. Radomska, *Alicja Lenczewska, To Heal the Wounds of the Heart*, w: *Love One Another!*, nr 51 2019; *Alicja Lenczewska, Die Wunden des Herzens verbinden*, w: *Libte einander!* Nr. 1-2020, s. 27-31.